

2. **Корольков В.В.** Методы оценки уровня научно-технического потенциала и пути его наращивания для формирования конкурентных преимуществ // Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність : матеріали VI (XVIII) Всеукр. наук.-практ. Конф., Київ, 11-12 березня 2010 р. : тези доповідей / редкол. В.Г. Герасимчук (відпов. ред) та ін. – К. : Вид-во НТУ України "КПІ", 2010. – 290 с.

3. **Гринев В.Ф.** Инновационный менеджмент : учеб. пособ. – 2-е изд., [стереотип.]. – К. : Вид-во МАУП, 2001. – 152 с.

4. **Гесц В.М.** Інноваційні перспективи України/ 4. Гесц В.М., В.П. Семиноженко. – Харків : Вид-во "Константа", 2006– 272 с.

5. **Яцків Я.** Проблеми розвитку наукової та науково-технологічної сфери України. – К. : Вид-во "Академперіодика", 2006. – 170 с.

6. **Бажал Ю.М.** Розвиток національної інноваційної системи як складової українського інформаційного суспільства // Інформаційне суспільство. Шлях України. – К., 2004. – С. 87-93.

7. **Зінченко О.П.,** Ільчук В.П., Центр інноваційного розвитку як функціональна модель синергії // Наука та інновації. – 2006. – Т. 2, № 1. – С. 81-89.

8. **Уфимцев О.Ю.** Методи кількісного аналізу в управлінні проектами / Уфимцев О.Ю., Березан Т.С. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>.

9. **Сосновский Я.Ш.** Силовая электроника и ресурсосбережение / Я.Ш. Сосновский / под ред. В.В. Радченко. – Запорожье : Изд-во "Альфа-Омега", 1999. – 111 с.

10. **Приходько Т.И.** Модель принятия решения об инициации инновационного проекта / Т.И. Приходько // Модели управления в рыночной экономике // Сборник научных трудов. – Донецк, 2006. – Вып. 9. – С. 38-45.

11. **Оценка** эффективности инноваций. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.referats.5-ka.ru/98/24004/1.html/>.

12. **Разработка** моделей управления ОАО "Украинский научно-исследовательский ин-т силовой электроники "Преобразователь" : отчет о НИР: 621.383:339.13 / Запорожский национальный технический университет; рук. Корольков В.В.; исполн. : Тиховская Т.Н., Сороина О.А., Андрианов Ю.А. – Запорожье, 2009. – 104 с.

Корольков В.В., Тиховская Т.М. Оценивание проектов: на пути инновационного развития наукоемких предприятий

Рассмотрены теоретические и прикладные аспекты инновационного развития наукоемких предприятий на примере предприятия силовой электроники. Доказана актуальность инновационного пути развития в условиях рыночной экономики. Предложен метод оценивания инновационных проектов.

Ключевые слова: стратегия инновационного развития, высокие технологии, методы оценивания проектов.

Korolkov V.V., Tihovskaya T.M. Appraisal of project: at road of innovation development of science-capacious enterprises

The article deals with applied aspects of innovation development science-capacious enterprises for example enterprise of power electronics. Proved actual of innovation road of development in conditions market economic. Suggested method of appraisal innovation project.

Keywords: strategy of innovation development high technology, Methods of appraisal of project.

УДК 336.76+330.342

Аспір. О.О. Марчук – Львівська КА

ЦІЛІ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ

Проаналізовано та систематизовано цілі грошово-кредитної політики. Визначено можливості їхнього досягнення в ринкових та перехідних економіках. Встановлено, що тактичні цілі грошово-кредитної політики використовуються для здійснення щоденних заходів регулювання за вже сформованих проміжних та стратегічних цілей.

Ключові слова: грошово-кредитна політика, цілі грошово-кредитної політики, ієрархія цілей, стратегічні цілі, тактичні цілі, поточні цілі.

Постановка проблеми. Важливе місце в економічній політиці держави належить грошово-кредитній політиці, що формується для досягнення широкого діапазону цілей, засоби реалізації яких можуть бути несумісними. Тому постає проблема узгодження альтернатив та пошуку механізмів їх досягнення, що потребує глибокого наукового аналізу та обґрунтування.

Широке коло питань, пов'язаних із грошово-кредитним регулюванням економіки як засобу досягнення поставленої мети економічної реформи, висвітлювали у своїх працях такі вітчизняні науковці, як А. Гальчинський [1], І. Лютий [2], Р. Михасюк [4], А. Мороз [6], М. Пуховкіна [6], В. Стельмах [7] та ін. Однак поглиблення трансформаційних процесів, яке відбувається на фоні глибокої економічної кризи потребує ґрунтовнішого теоретичного узагальнення та науково-методологічного обґрунтування.

Методика досліджень. *Метою дослідження* є аналіз і систематизація цілей грошово-кредитної політики та визначення можливостей їх досягнення в ринкових і перехідних економіках.

Результати дослідження. Цілі грошово-кредитної політики мають певну ієрархію, коли досягнення цілей нижчого рівня має бути підпорядковане завданням вищого рівня (рис. 1). Взаємозалежність цілей грошово-кредитної політики потребує постійного узгодження та координації механізмів їх досягнення.

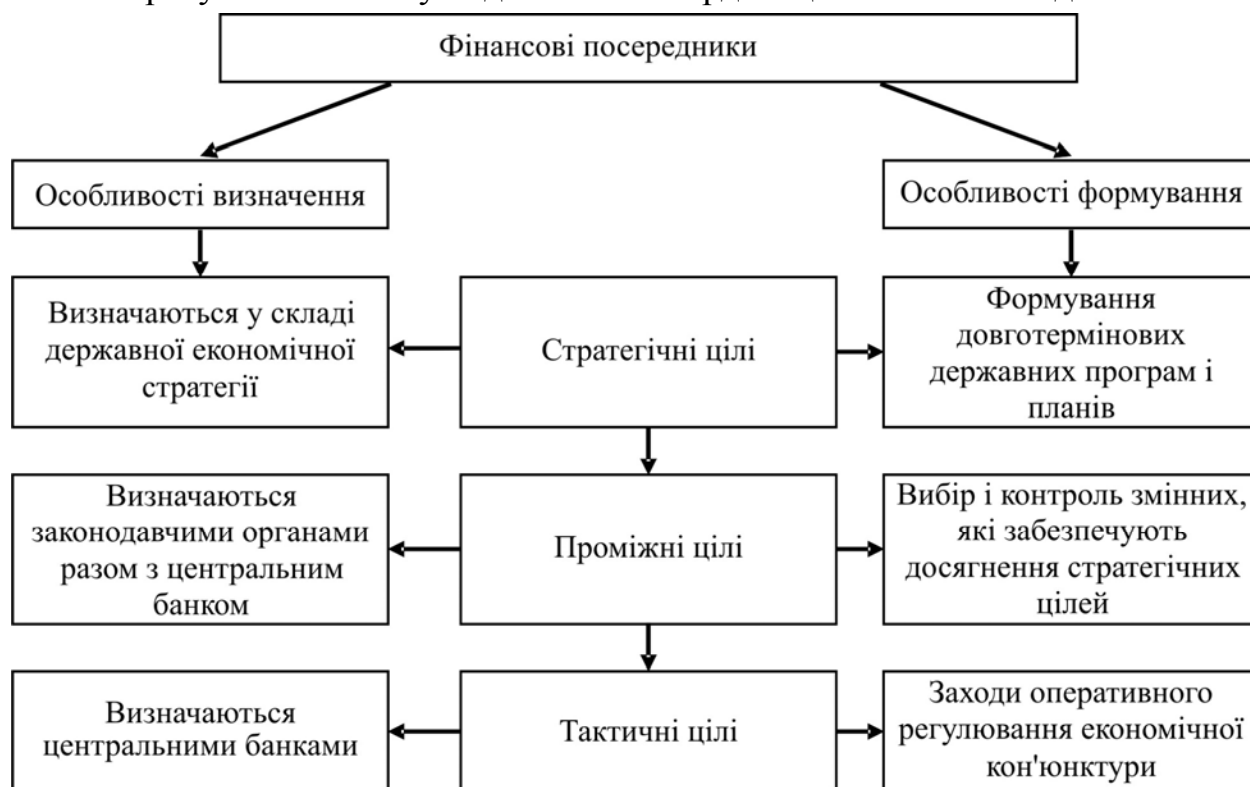

Рис. 1. Ієрархія цілей грошово-кредитної політики

Стратегічні цілі грошово-кредитної політики є складовими державної економічної політики. Їх визначення в багатьох випадках вирішується консенсусом усього суспільства. У сучасних економіках, де сформована грошова система, основними стратегічними цілями є: економічне зростання; висока зайнятість; стабільність цін; стабільність відсоткових ставок; стабільність фінансових ринків; стабільність обмінного курсу.

Для досягнення цих цілей необхідні відповідні умови (рис. 2).

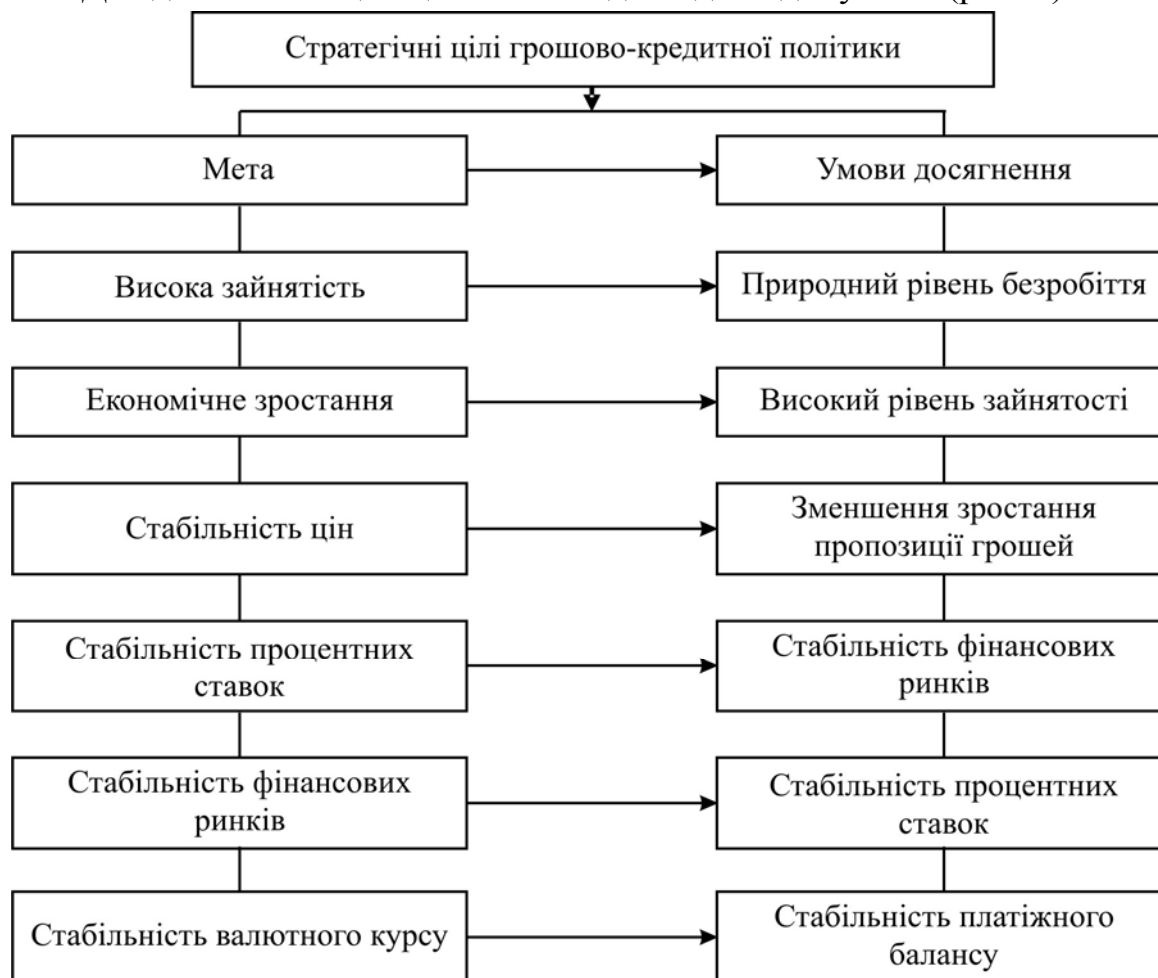

Рис. 2. Основні стратегічні цілі грошово-кредитної політики

Досягнення стратегічних цілей у багатьох випадках будується на використанні причинно-наслідкових зв'язків, які зумовлені системними процесами у всій економічній системі. Грошово-кредитна політика неспроможна безпосередньо впливати на забезпечення стратегічних цілей, оскільки вони не завжди залежать від дій центральних банків. Регуляційний вплив центральних банків обмежується параметрами монетарної сфери, яка впливає на функціональні можливості перебігу багатьох макроекономічних процесів, що визначають ринкову кон'юнктуру. Центральні банки прагнуть будувати стратегію діяльності навколо забезпечення стабільності національної грошової одиниці, що сприяє досягненню інших стратегічних цілей. Проте поширеною практикою у формуванні державної економічної політики є намагання забезпечити реалізацію стратегічних цілей внаслідок послаблення національної валюти. Так, наприклад, у Китаї з 90-х рр. XX ст. та у США з 2000 р. спостерігалось цілеспрямоване зниження курсів національних валют для посилення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників і зростання обсягів експорту. В перехідних економіках відбувались тривалі інфляційні процеси, що було пов'язано із застосуванням інших стратегічних пріоритетів порівняно з ціновою стабільністю.

Проміжні цілі грошово-кредитної політики перебувають виключно у компетенції центральних банків. Вони визначаються в основному на рік, що

дає змогу впливати на динаміку макроекономічних процесів та, за потреби, переглядати вибрані цілі для корекції ринкової кон'юнктури з метою досягнення швидкоплинних цілей.

Існує багато змінних, які можливо використовувати в ролі проміжних цілей. Проте для реалізації грошово-кредитної політики центральні банки намагаються використовувати ті змінні, які найбільш прогнозовано впливають на досягнення стратегічних цілей. У США ФРС виділив три фактори для вибору проміжних цілей, які повністю вимірюються та контролюються, що дає змогу прогнозовано впливати на економічну кон'юнктуру [5, с. 538.]: вимірюваність; контрольованість; здатність до прогнозованого впливу.

Вимірюваність полягає у можливості швидкого і точного виміру проміжного показника. Вимірювання проміжних показників пов'язано з особливостями їхнього формування та можливістю оцінювання їхніх параметрів. Показник ВВП можливо вимірюється статистично лише щоквартально, а дані про його значення стають доступними лише через місяць. У зв'язку з відсутністю надійних і точних методів виміру окремих грошових агрегатів, їх проблематично використовувати як проміжні цілі. Найбільш придатними для виміру є відсоткові ставки. Проте доступними є лише їхні номінальні значення, а для визначення реальної відсоткової ставки відсутні можливості виміру сподіваної інфляції.

Контрольованість змінної, яка створена для проміжної цілі. Центральні банки мають змогу ефективно контролювати лише монетарні змінні – грошові агрегати та відсоткові ставки. У разі виходу параметрів контрольованої змінної за визначені параметри центральні банки можуть регулювати їх через монетарні інструменти. Вважають, що центральні банки порівняно точніше контролюють відсоткові ставки, ніж грошові агрегати. Проте вони спроможні впливати лише на номінальні значення відсоткових ставок.

Здатність до прогнозованого впливу на цілі. Найширше визнання для використання в ролі проміжних змінних отримали грошові агрегати та відсоткові ставки. У короткотерміновому періоді підтримання певного рівня відсоткових ставок залежить лише від параметрів грошової пропозиції, коли такі змінні, як дохід, ціна та попит на гроші вважають сталими. За таких умов регулювання грошової маси визначає відсоткові ставки.

На рис. 3 зображено, як для забезпечення цільового орієнтира I_t центральний банк збільшує пропозицію грошей MS , в умовах зростаючого попиту на гроші з MD до MD_1 .

Якщо центральні банки надають перевагу грошовій масі як проміжному цільовому орієнтиру, в умовах зміни попиту на гроші відбувається коливання відсоткових ставок. На рис. 4 зображено, як центральний банк обрав в ролі проміжної змінної грошову масу M . За умов зміни попиту на гроші з MD_1 до MD_2 відбувається підвищення відсоткових ставок. Таким чином, центральні банки не можуть паралельно контролювати грошову масу та відсоткові ставки. Складність проблеми використання відсоткових ставок як проміжних змінних зумовлена тим, що зростання грошової маси приводить до зростання цін, номінального доходу та інфляційних очікувань, які діють у протилежному напрямі, ніж ціль центрального банку [5, с. 176.].

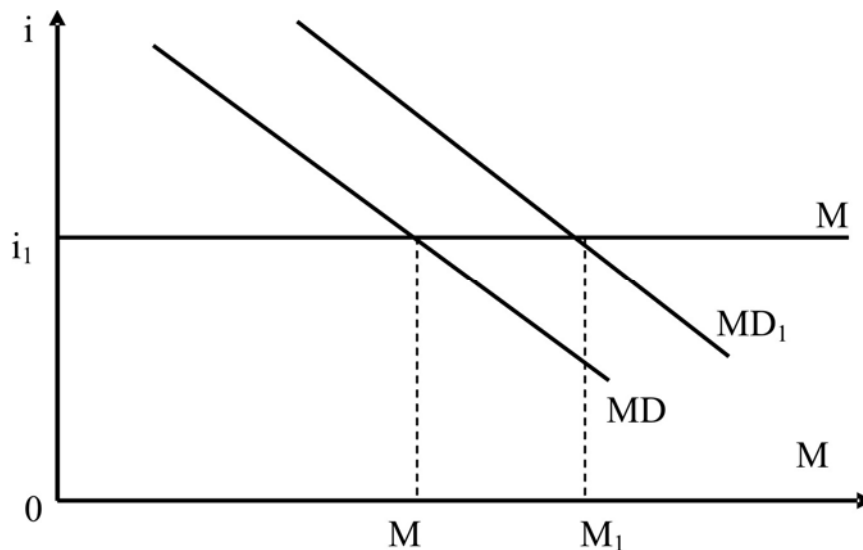

Рис. 3. Підтримка визначеного рівня відсоткових ставок через зміну пропозиції

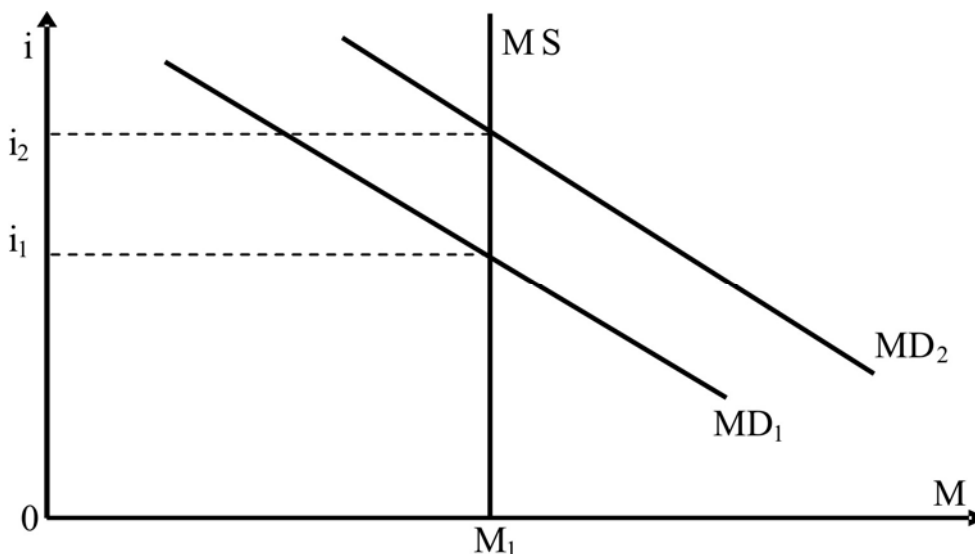

Рис. 4. Підтримка визначеного рівня грошової маси в умовах коливання процентних ставок

Отже, незважаючи на те, що центральні банки декларують про можливість контроль над відсотковими ставками і грошовою масою, досягнути цього одночасно практично неможливо, оскільки контроль відсоткових ставок ускладнений впливом низки факторів реальної економіки, які перебувають поза сферою впливу центральних банків. Найпридатнішими для використання в ролі проміжних змінних вважають грошову масу та грошові агрегати, параметри яких перебувають у повній компетенції центральних банків.

Американські економісти Р. Міллер та Д. Ван-Хуз визначили вимоги до проміжних цілей:

- узгодженість з основними цілями ФРС. Якщо основною метою є стабілізація реального виробництва та рівня цін, ФРС усі інші цілі будуть розглядати як другорядні щодо перемінних основних цілей;
- своєчасність отримання достовірної інформації про проміжну ціль. Повинна існувати змога регулярно отримувати інформацію про динаміку проміжної змінної у будь-який момент часу, що дає можливість для її своєчасної корекції.

Таким чином, широкий діапазон вимог, які сформувались у США та інших ринкових економіках, свідчить про складність та комплексність проб-

леми вибору змінної, яка може використовуватись як проміжна мета грошово-кредитної політики.

Тактичні цілі досягаються здійсненням щоденної грошово-кредитної політики за вже існуючих її стратегічних та проміжних цілей [3, с. 674.]. Тактичні цілі досягаються в короткотерміновому періоді через регулювання параметрів грошового ринку. Для ринкових економік властивим є використання в ролі тактичних цілей грошової маси та відсоткових ставок. У перехідних економіках поширене використання валютних курсів. До вступу в ЄС більшість країн з транзитивними економіками зорієнтували різні режими валютних курсів для впливу на економічну кон'юнктуру (табл.).

Табл. 1. Використання режимів валютних курсів в транзитивних економіках до вступу в ЄС [8, с. 120.]

Країна	Валюта	Режими валютних курсів
Болгарія	Болгарський лев	Валютне керування на основі євро
Литва	Латвійський лат	Валютне керування на основі євро
Естонія	Естонська крона	Валютне керування на основі євро
Латвія	Латвійський лат	Фіксований курс ($\pm 10\%$ СПЗ)
Мальта	Мальтійська ліра	Фіксований курс до коливання євро ($\pm 25\%$)
Кіпр	Кіпрський фунт	Прив'язаний до євро ($\pm 15\%$)
Угорщина	Угорський форінт	Прив'язаний до євро ($\pm 15\%$)
Словаччина	Словацька крона	Регульований плаваючий курс
Румунія	Румунський лат	Регулювання плаваючого коливання з прив'язуванням до кошика – долар США та євро
Польща	Польський злотий	Вільно плаваючий курс
Чехія	Чеська крона	Вільно плаваючий курс

У перший період ринкового реформування усі країни з перехідними економіками були змушені використовувати в ролі основного тактичного цільового орієнтиру валютні курси. В міру поглиблення трансформації економіки і переходу до режиму вільно плаваючих валютних курсів, валютний курс поступово перестав використовуватись у ролі тактичної цілі.

Для використання в ролі тактичних цілей змінні повинні забезпечувати досягнення проміжних цілей. Регуляційні заходи центральних банків мають впливати на тактичні змінні, їхню стабілізацію, зростання або зниження. Відповідність таким вимогам до тактичних змінних зумовлено їхнім використанням для впливу на проміжні цілі та динаміку економічної кон'юнктури. Характерними ознаками тактичних цілей є їхня короткостроковість, взаємодоповнюваність та суперечливість.

Висновки. Грошово-кредитна політика формується і реалізується для досягнення певних цілей, які будуються згідно з можливостями їхнього впливу на економічні та монетарні процеси в часі. Найпоширенішою є ієрархія цілей грошово-кредитної політики з поділом на стратегічні, проміжні і тактичні. Стратегічні цілі грошово-кредитної політики є складовими державної економічної політики і визначаються законодавчими органами. У сучасних ринкових економіках основними стратегічними цілями є: економічне зростання, висока зайнятість, стабільність цін, відсоткових ставок, фінансових ринків,

обмінних курсів. Проміжні цілі перебувають у компетенції центральних банків. Їх визначення та досягнення підпорядковано досягненню стратегічних цілей. Вибір проміжних цілей обумовлений можливостями центральних банків з контролю і регулювання монетарних змінних, які впливають на формування ринкової кон'юнктури. Проміжні цілі визначаються в основному на рік, що дає змогу впливати на макроекономічну динаміку та переглядати вибрані цілі для корекції ринкової кон'юнктури. Теоретично центральні банки можуть використовувати в ролі проміжних цілей будь-яку змінну, проте на практиці використовуються ті змінні, які найбільш прогнозовано впливають на досягнення стратегічних цілей. Тактичні цілі грошово-кредитної політики використовуються для здійснення щоденних заходів регулювання за вже сформованих проміжних та стратегічних цілей. Тактичні цілі досягаються в короткотерміновому періоді через регулювання параметрів грошового ринку. Для ринкових економік в ролі тактичних цілей використовують грошову масу та відсоткові ставки. У трансформаційних економіках як тактичні цілі використовують також валютні курси.

Література

1. Гальчинський А. Теорія грошей / Гальчинський А. – К. : Вид-во "Основи", 1997. – 416 с.
2. Лютий І.О. Грошово-кредитна політика в умовах перехідної економіки / Лютий І.О. – К. : Вид-во "Атіка", 1997. – 238 с.
3. Миллер Р.Л. Современные деньги и банковское дело / Р.Л. Миллер, Д.Д. Ван-Хуз. – М. : Изд-во "Инфра-М", 2000.
4. Михасюк Р. Державне регулювання економіки / Михасюк Р., Мельник А., Крупка М., Залога З. – К. : Вид-во "Дніпро", 1999. – 592 с.
5. Мишкін Ф.С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків : пер. з англ. / Мишкін Ф.С. – К. : Вид-во "Основи", 1998. – 963 с.
6. Національний банк і грошово-кредитна політика / за ред. А.М. Мороза, М.Ф. Пуховкіної. – К. : Вид-во "Дніпро", 1999. – 368 с.
7. Стельмах В. Грошово-кредитна політика в Україні / Стельмах В., Єпіфанов В. та ін. – К. : Вид-во "Либідь". – 2000. – 306 с.
8. Celaun O. Sticky Inflation and the Real Effects of Exchange Rate Basel Stabilization / O. Celaun // IMF, Research Dep-t. – Washington, 2003.

Марчук О.О. Цели денежно-кредитной политики

Проанализированы и систематизированы цели денежно-кредитной политики. Определены возможности их достижения в рыночных и переходных экономиках. Установлено, что тактическая цель денежно-кредитной политики используется для осуществления ежедневных мероприятий регуляции при уже сформированной промежуточной и стратегической цели.

Ключевые слова: денежно-кредитная политика, цели денежно-кредитной политики, иерархия целей, стратегические цели, тактические цели, текущие цели.

Marchuk O.O. Aims of monetary policy

The aims of monetary policy are analysed and systematized. Possibilities of their achievement are certain in market and transitional economies. It is set that the tactical aims of monetary policy are used for realization of daily measures of adjusting at the already formed intermediate and strategic aims.

Keywords: monetary policy, aims of monetary policy, hierarchy of aims, strategic aims, tactical aims, current aims.